

Ο Άνθρωπος στη Νεολιθική Εποχή

γράφει ο
Ντίνος Γκρούς

Στα χρόνια της νεολιθικής εποχής, γύρω στα 8.000 π.Χ., στη Μεσοποταμία, κοντά στους ποταμούς Τίγρη και Ευφράτη, η ζωή των ανθρώπων παίρνει μίαν επαναστατική στροφή. Μέχρι τότε οι άνθρωποι ήταν τροφοσυλλέκτες. Μ' αυτό τον τρόπο εξασφάλιζαν την τροφή τους, με τη συλλογή καρπών και με το κυνήγι.

Τώρα όμως αρχίζουν σιγά σιγά να μαθαίνουν να καλλιεργούν τη γη. Μαζί μ' αυτό έρχεται και η εξημέρωση ζώων, από ελεύθερα και άγρια σε κατοικίδια.

Η μεγάλη στροφή που πήρε ο τρόπος διατροφής ανοίγει μίαν άλλη σελίδα στην ιστορία του ανθρώπου: την παραγωγικότητα και τη δημιουργία μόνιμης κατοικίας.

Πέρασαν περίπου δύο χιλιάδες χρόνια για να φθάσει αυτή η αλλαγή και στην Ελλάδα.

Η μόνιμη κατοικία δημιουργεί διαφορετικά κοινωνικά συστήματα. Μ' αυτό τον τρόπο σχηματίζονται οι πρώτοι συνοικισμοί, εξελίσσονται σε χωριά και πόλεις.

Στην αρχή, όταν το σύστημα άλλαξε από τον τροφοσυλλέκτη άνθρωπο στον παραγωγό-καλλιεργητή, βασική απασχόληση στα χωριά που δημιουργήθηκαν ήταν η καλλιέργεια της γης και η κτηνοτροφία. Καλλιεργούν τα βασικά προϊόντα διατροφής, τα δημητριακά και τα όσπρια (Ω!... τι υγιεινά!) και έχουν να ασχοληθούν και με τα κατοικίδια ζώα που ήσαν πρόβατα, κατσίκιες, βόδια, γουρούνια. Ανάλογα με την τοποθεσία των οικισμών πολλοί είχαν στο διαιτολόγιό τους και το ψάρι.

Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, η μόνιμη κατοικία, η ανάπτυξη των οικισμών σε χωριά κ.τ.λ., δημιούργησαν κοινωνικούς θεσμούς που ίσως ήταν άγνωστοι μέχρι τότε, ή πολύ χαλαροί. Ο πρώτος κοινωνικός θεσμός που εμφανίζεται είναι ο θεσμός της εξουσίας, βέβαια, στην αρχή, σε υποτυπώδη μορφή. Έχει παρατηρηθεί σε πολλούς νεολιθικούς οικισμούς ότι μία οικία ξεχωρίζει από τις άλλες, με τη θέση και μόνο που κατέχει, σε εμφανές σημείο του οικισμού. Πιθανώς να ανήκε σε κάποιο πρόσωπο εξουσίας.

Οι πρώτοι νεολιθικοί οικισμοί έχουν και οχυρωματικά έργα, γιατί, από τη στιγμή που δημιουργείται η μόνιμη κατοικία, η γη γίνεται κτήμα κάποιων ανθρώπων, αρχίζουν και οι επιδρομές και διενέξεις μεταξύ των οικισμών. Έχουμε τους εχθρούς και δημιουργούνται οι πόλεμοι.

Οι κάτοικοι μίας περιοχής αρχίζουν να τη φροντίζουν, είναι κτήμα τους, την καλλοπίζουν μάλιστα. Έτσι εμφανίζονται και άλλες ειδικότητες στις εργασίες των ανθρώπων, εκτός από την καλλιέργεια της γης και την παρακολούθηση των ζώων. Αναπτύσσεται σιγά σιγά η υφαντική και η κεραμική. Κατασκευάζονται αγγεία και άλλα είδη καθημερινής χρήσης. Κατά κάποιο τρόπο ξεκινά και μια μορφή εμπορίου με βάση την ανταλλαγή των ειδών.

Στην κεραμική κάνει την εμφάνισή της και η τέχνη της ζωγραφικής όπως φαίνεται στη διακόσμηση των αγγείων, ενώ η επέκτασή της δημιουργεί τη γλυπτική.

Διαπιστώνεται γενικά μια μεγάλη αλλαγή στη ζωή του ανθρώπου από την παλαιολιθική στη νεολιθική εποχή.